

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 mars 2022

PROJET DE LOI**modifiant le Code pénal
en ce qui concerne le droit pénal sexuel****AMENDEMENTS**déposés en séance plénière

*Voir:***Doc 55 2141/ (2020/2021):**

- 001: Projet de loi.
- 002 à 005: Amendements.
- 006: Rapport de la première lecture.
- 007: Articles adoptés en première lecture.
- 008: Avis du Conseil d'État.
- 009 à 016: Amendements.
- 017: Rapport de la deuxième lecture.
- 018: Texte adopté en deuxième lecture.

**EN REMPLACEMENT DU DOCUMENT DISTRIBUÉ
PRÉCÉDEMMENT**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 maart 2022

WETSONTWERP**houdende wijzigingen aan het Strafwetboek
met betrekking tot het seksueel strafrecht****AMENDEMENTEN**ingediend in de plenaire vergadering

*Zie:***Doc 55 2141/ (2020/2021):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002 tot 005: Amendementen.
- 006: Verslag van de eerste lezing.
- 007: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 008: Advies van de Raad van State.
- 009 tot 016: Amendementen.
- 017: Verslag van de tweede lezing.
- 018: Tekst aangenomen in tweede lezing.

**TER VERVANGING VAN HET VROEGER RONDGEDEELDE
STUK**

06607

N° 143 DE MME DE WIT

Art. 85

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Dans l’article 34quater du même Code, inséré par la loi du 26 avril 2007 et modifié en dernier lieu par la loi du 4 mai 2020, les modifications suivantes sont apportées:

a) dans la phrase introductive, les mots “et de quinze ans maximum” sont abrogés;

b) dans le 2°, les mots “417quater, alinéa 3, 2°,” sont remplacés par les mots “417/3, alinéa 3, 2°,”;

c) le 3° est remplacé par ce qui suit: “3° les condamnations fondées sur les articles 417/7 à 417/52 inclus.”.

JUSTIFICATION

La mise à la disposition du tribunal de l’application des peines est une peine complémentaire qui doit ou peut être prononcée dans les cas prévus par la loi aux fins de protection de la société à l’égard de personnes ayant commis certains faits graves portant atteinte à l’intégrité de personnes. Cette peine complémentaire prend cours à l’expiration de l’emprisonnement principal ou de la réclusion (article 34bis du Code pénal). Le condamné est alors placé sous la surveillance du tribunal de l’application des peines.

Conformément à l’article 34ter du Code pénal, la mise à la disposition est obligatoire en cas de condamnation pour récidive de crime sur crime, ou en cas de commission de l’une des infractions suivantes: infraction terroriste, viol ou attentat à la pudeur, torture ou enlèvement d’un mineur, chaque fois que l’infraction a entraîné la mort de la victime. Le juge pénal peut aussi imposer la mise à la disposition de manière facultative, notamment en cas de violations graves du droit humanitaire, d’homicide, de meurtre, de traitements inhumains avec circonstances aggravantes, de traite des êtres humains si elle a entraîné la mort de la victime, etc. (article 34quater du Code pénal).

Nr. 143 VAN MEVROUW DE WIT

Art. 85

Dit artikel vervangen als volgt:

“In artikel 34quater van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 26 april 2007 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 mei 2020 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de inleidende zin worden de woorden “en maximum vijftien” opgeheven;

b) in de bepaling onder 2°, worden de woorden “417quater, lid 3, 2°,” vervangen door de woorden “417/3, derde lid, 2°,”;

c) de bepaling onder 3° wordt vervangen als volgt: “3° De veroordelingen op grond van de artikelen 417/7 tot en met 417/52.”.

VERANTWOORDING

De terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank is een bijkomende straf die in de door de wet bepaalde gevallen moet of kan worden uitgesproken met het oog op de bescherming van de maatschappij tegen personen die bepaalde ernstige strafbare feiten plegen die de integriteit van personen aantasten. Deze straf gaat in na het verstrijken van de hoofdgevangenisstraf of van de opsluiting (artikel 34bis Strafwetboek). De veroordeelde komt dan onder het toezicht van de strafuitvoeringsrechtbank te staan.

Overeenkomstig artikel 34ter van het Strafwetboek is de terbeschikkingstelling verplicht bij de veroordeling voor een misdaad indien men voorheen reeds voor een misdaad veroordeeld werd, of wegens het plegen van een van de volgende misdrijven: terroristisch misdrijf, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid, foltering, of ontvoering van een minderjarige, telkens wanneer door het misdrijf de dood van het slachtoffer werd veroorzaakt. De strafrechter kan de terbeschikkingstelling ook facultatief opleggen, onder meer bij ernstige schendingen van het humanitair recht, doodslag, moord, onmenselijke behandeling met verzwarende omstandigheden, mensenhandel indien het de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt, enzoverder (artikel 34quater van het Strafwetboek).

La mise à disposition du tribunal de l'application des peines est précieuse car elle offre une possibilité juridiquement solide de continuer à exercer un contrôle sur des individus qui représentent un danger pour la société, même après la fin de leurs peines. Le champ d'application actuel et la durée maximale de la mise à disposition du tribunal de l'application des peines sont toutefois trop limités. En ce qui concerne les infractions sexuelles, qui font l'objet du projet de loi, la mise à disposition ne peut être appliquée qu'à titre exceptionnel. Or, les infractions sexuelles sont, par définition, des "faits graves portant atteinte à l'intégrité de personnes". En outre, on sait qu'un traitement et un accompagnement spécialisés sont souvent déterminants pour éviter que les auteurs d'infractions sexuelles ne récidivent pas. À cet égard, la mise à disposition peut constituer le moyen de pression nécessaire. Elle permet en effet de continuer à suivre les délinquants sexuels qui choisissent de se soustraire à toute forme d'accompagnement avant la fin de leurs peines. En outre, suivre une thérapie spécialisée peut être une condition pour pouvoir bénéficier d'une libération sous surveillance. C'est pourquoi le présent amendement propose de permettre la mise à disposition pour toutes les infractions relatives aux violences sexuelles. Il serait indiqué de rendre la mise à disposition systématiquement obligatoire pour toute forme de violence sexuelle, mais l'élargissement du champ d'application de la mise à disposition facultative constitue cependant déjà une étape (intermédiaire) dans la bonne direction.

Par ailleurs, il serait souhaitable de porter à la perpétuité l'actuelle période maximale de quinze ans durant laquelle la mise à disposition peut être imposée. Dès lors qu'il s'agit de condamnés qui ont commis des faits graves et qui demeurent dangereux pour la société, il convient de garantir leur suivi et leur contrôle. Cela ne doit pas signifier que le condamné restera automatiquement plus longtemps en prison. Le tribunal de l'application des peines demeurera en effet pleinement compétent pour évaluer le moment auquel la libération sous surveillance pourra être accordée. En outre, le tribunal de l'application des peines doit d'office examiner chaque année la possibilité d'accorder une libération sous surveillance. Par ailleurs, il convient de souligner que le tribunal de l'application des peines peut mettre fin anticipativement à la mise à disposition s'il apparaît que la situation du condamné a évolué favorablement. Le condamné conservera donc toujours la perspective d'être libéré.

De terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank is van grote waarde omdat het de mogelijkheid biedt om op een juridisch sluitende manier ook na strafeinde nog controle te behouden op individuen die een gevaar voor de maatschappij betekenen. Het huidige toepassingsgebied en de maximale duur waarvoor de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank kan worden opgelegd, zijn echter te beperkt. Wat de seksuele misdrijven betreft, de draagwijdte van het voorliggend wetsontwerp, kan de terbeschikkingstelling slechts in bepaalde gevallen worden toegepast. Nochtans zijn seksuele misdrijven bij uitstek "ernstige strafbare feiten die de integriteit van personen aantasten". Daarenboven blijkt dat gespecialiseerde behandeling en begeleiding vaak cruciaal zijn om te voorkomen dat daders van seksuele misdrijven nieuwe feiten plegen. De terbeschikkingstelling kan daarbij de noodzakelijke stok achter de deur zijn. Het zorgt er immers voor dat ook zedendelinquenten die bewust voor strafeinde kiezen om zo aan iedere begeleiding te ontsnappen, toch verder opgevolgd kunnen worden. Bovendien kan het volgen van gespecialiseerde therapie dan als voorwaarde gelden om in aanmerking te komen voor de invrijheidstelling onder toezicht. Daarom stelt dit amendement voor om de terbeschikkingstelling mogelijk te maken voor alle misdrijven van seksueel geweld. Het zou aangewezen zijn de terbeschikkingstelling voor elke vorm van seksueel geweld stevast te verplichten, maar het toepassingsgebied van de facultatieve terbeschikkingstelling verruimen, is alvast een (tussen)stap in de goede richting.

Verder is het aangewezen de bestaande termijn van vijftien jaar waarvoor de terbeschikkingstelling maximaal kan gelden op te trekken naar een levenslange duur. Aangezien het gaat om een context van veroordeelden die ernstige strafbare feiten hebben gepleegd en een blijvend gevaar voor de samenleving vormen, moet opvolging en controle verzekerd blijven. Dit hoeft niet te betekenen dat de veroordeelde automatisch langer in de gevangenis zal zitten. De strafuitvoeringsrechtbank behoudt immers volledige beoordelingsbevoegdheid over wanneer de invrijheidstelling onder toezicht wordt toegekend. Bovendien moet de strafuitvoeringsrechtbank ambtshalve jaarlijks de mogelijkheid van het toekennen van een invrijheidstelling onder toezicht onderzoeken. Daarnaast dient er ook op gewezen te worden dat de strafuitvoeringsrechtbank voortijdig een einde kan stellen aan de terbeschikkingstelling indien blijkt dat de situatie van de veroordeelde gunstig geëvolueerd is. De veroordeelde blijft dus steeds zijn perspectief op invrijheidstelling behouden.

Sophie DE WIT (N-VA)

N° 144 DE M. BOUKILI

Art. 5

Dans l'article 417/5, alinéa 1er, proposé, remplacer les deux premières phrases par la phrase suivante:

“Il ne peut être question de consentement que lorsque le consentement a été exprimé librement par des actes qui, compte tenu des circonstances de la situation, expriment clairement la volonté de l'intéressé.”

JUSTIFICATION

En matière de droit à l'autodétermination sexuelle, le projet de loi accorde une place centrale à la formulation d'une définition positive du consentement. Il s'agit d'une évolution positive. Pour atteindre cet objectif, il importe de formuler cette définition de manière à ce qu'elle vise le consentement explicite. Il conviendra non seulement que le consentement soit donné librement, mais aussi que ce choix libre soit exprimé. C'est pourquoi le présent amendement tend à inscrire la notion de consentement explicite dans la définition du consentement en renvoyant à l'expression claire de la volonté de l'intéressé.

Cette définition du consentement a été directement empruntée au droit pénal espagnol. Le nouveau droit pénal sexuel espagnol, aussi surnommé la loi “Seul un oui est un oui”, a été approuvé en mars 2020 par le conseil des ministres, sous la pression incessante du mouvement féministe. Cette définition du consentement permet de conserver la présomption d'innocence. Il appartiendra toujours au juge d'instruction d'établir quelles sont les preuves qui permettent de confirmer ou d'infirmer le récit de la victime.

Nabil BOUKILI (PVBA-PTB)

Nr. 144 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417/5, eerste lid, worden de eerste twee zinnen vervangen als volgt:

“Van toestemming is slechts sprake wanneer deze uit vrije wil tot uiting is gebracht door handelingen die, gelet op de omstandigheden van de zaak, duidelijk de wil van de betrokkene tot uitdrukking brengen.”

VERANTWOORDING

Het wetsontwerp voorziet met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht in een centrale rol voor een positieve definitie van de toestemming. Dat is een gunstige evolutie. Om die doelstelling te bereiken, is het belangrijk deze definitie zo te verwoorden dat het om een expliciete toestemming gaat. Niet alleen moet de toestemming uit vrije wil worden gegeven, maar bovendien moet deze vrije wil ook worden uitgedrukt. Dit amendement heeft daarom tot doel het begrip van expliciete toestemming te verankeren in de definitie van de toestemming door te verwijzen naar de duidelijke uiting van de wil van de betrokkene.

Deze definitie van de toestemming is rechtstreeks ontleend uit het Spaanse strafrecht. Het nieuwe Spaanse seksueel strafrecht, ook wel gekend als de “enkel ja is ja”-wet, werd in maart 2020 door de Raad van Ministers goedgekeurd na de onaflatende druk vanuit de feministisch beweging. Met deze definitie van de toestemming blijft het vermoeden van onschuld behouden. Het blijft de onderzoeksrechter toekomen te bepalen welke bewijzen er zijn om het verhaal van het slachtoffer te bevestigen of tegen te spreken.

N° 145 DE M. BOUKILI

Art. 102/1 (nouveau)

Insérer un article 102/1 rédigé comme suit:

“Art. 102/1. Dans l’article 47bis du Code d’Instruction criminelle, inséré par la loi du 21 novembre 2016, le paragraphe 1er est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er. Avant qu’il ne soit procédé à l’audition d’une personne à laquelle aucune infraction n’est imputée, la personne à interroger est informée succinctement des faits à propos desquels elle sera entendue et il lui est communiqué:

1) qu’elle est auditionnée en qualité de personne à laquelle aucune infraction n’est imputée et qu’elle a le droit, préalablement à l’audition, de se concerter confidentiellement avec un avocat de son choix ou avec un avocat qui lui est désigné, et qu’elle a la possibilité de se faire assister par lui pendant l’audition;

2) qu’elle ne peut être contrainte de s’accuser elle-même;

3) que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice;

4) qu’elle peut demander que toutes les questions qui lui sont posées et les réponses qu’elle donne soient actées dans les termes utilisés;

5) qu’elle peut demander qu’il soit procédé à un acte d’information ou une audition déterminés;

6) qu’elle peut utiliser les documents en sa possession, sans que cela puisse entraîner le report de l’interrogatoire, et qu’elle peut, lors de l’interrogatoire ou ultérieurement, demander que ces documents soient joints au procès-verbal d’audition ou au dossier.

Tous ces éléments sont consignés avec précision dans un procès-verbal.”

Nr. 145 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 102/1 (nieuw)

Een artikel 102/1 invoegen, luidende:

“Art. 102/1. Artikel 47bis, § 1, van het Wetboek van Strafvordering, ingevoegd bij de wet van 21 november 2016, wordt vervangen door:

§ 1. Vooraleer wordt overgegaan tot het verhoor van een persoon aan wie geen misdrijf ten laste wordt gelegd, wordt hem op beknopte wijze kennisgegeven van de feiten waarover hij zal worden verhoord en wordt hem meegedeeld dat:

1) hij als persoon aan wie geen misdrijf ten laste wordt gelegd wordt verhoord en dat hij het recht heeft om vóór het verhoor een vertrouwelijk overleg te hebben met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat, en zich door hem kan doen bijstaan tijdens het verhoor.

2) hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen;

3) zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt;

4) hij kan vragen dat alle vragen die hem worden gesteld en alle antwoorden die hij geeft, worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen;

5) hij kan vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor wordt afgenomen;

6) hij gebruik mag maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld en dat hij, tijdens de ondervraging of later, mag vragen dat deze documenten bij het proces-verbaal van het verhoor of bij het dossier worden gevoegd.

Al deze elementen worden nauwkeurig opgenomen in een proces-verbaal.”

JUSTIFICATION

Les différentes personnes auditionnées dans le cadre du projet de loi à l'examen ainsi que les acteurs de terrain nous apprennent que la manière dont les auditions sont réalisées constitue un obstacle empêchant d'aboutir à une condamnation en cas de plainte relative à la violence sexuelle. La victime est souvent entendue une première fois, peu de temps après les faits. Une deuxième audition plus approfondie et plus détaillée a lieu ultérieurement. Des incohérences peuvent se glisser dans les déclarations de la victime en raison du délai entre les deux auditions et de l'intervalle parfois bref entre les faits en question de violence sexuelle et la première audition. Il est possible de remédier à ce problème en garantissant aux victimes le droit à l'assistance juridique dès la première audition. Nous constatons enfin que cet effort ne doit pas se limiter aux victimes de violence sexuelle. Il peut être étendu à toutes les victimes de quelque crime que ce soit, de la même manière que les suspects de quelque crime que ce soit peuvent bénéficier de ce droit à l'assistance juridique (article 47*bis*, § 2, du Code d'instruction criminelle). Quiconque le souhaiterait pourra ainsi recourir à l'aide juridique dans le cadre de la défense ses droits.

Nabil BOUKILI (PVBA-PTB)

VERANTWOORDING

De in het kader van dit wetsontwerp gehoorde personen en de veldwerkers hebben aangegeven dat de wijze waarop verhoren worden uitgevoerd een drempel vormt om tot een veroordeling te komen bij een klacht over seksueel geweld. Het slachtoffer wordt vaak een eerste keer, kort na de feiten, verhoord. Later vindt er een tweede, grondiger en meer diepgaand verhoor plaats. Door de tijd tussen de twee verhoren en door de soms korte tijdsspanne tussen de betreffende daden van seksueel geweld en het eerste verhoor kunnen er inconsistenties in de verklaringen van het slachtoffer glippen. Door slachtoffers vanaf het eerste verhoor het recht op juridische bijstand te garanderen, kan dit probleem worden verholpen. Ten slotte wordt vastgesteld dat deze inspanning zich niet hoeft te beperken tot de slachtoffers van seksueel geweld. Het kan worden uitgebreid naar alle slachtoffers van eender welke misdaad, op dezelfde manier dat verdachten van eender welke misdaad van dit recht op juridische bijstand gebruik kunnen maken (47*bis*, § 2, van het Wetboek van Strafvordering). Op deze manier kan iedereen die dat zou willen een beroep doen op de juridische bijstand in het kader van de verdediging van zijn rechten.

N° 146 DE M. BOUKILI

Art. 74

Dans l'article 417/64 proposé, remplacer l'alinéa unique par ce qui suit:

“Si le prévenu est poursuivi pour une infraction visée au présent chapitre, le ministère public ou le juge saisi de la cause doit prendre l'avis motivé d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement de délinquants sexuels en vue de déterminer la peine la plus adéquate.”

JUSTIFICATION

L'idée de l'obligation de prendre l'avis d'un service spécialisé a été proposée par l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes. L'examen psychologique est d'une importance primordiale dans l'enquête judiciaire visant l'auteur. Les actes de nombreux auteurs ne se produisent pas sans raison. La plupart du temps, les auteurs ont des antécédents en matière d'idées misogynes ou en ce qui concerne d'autres infractions à caractère sexuel. Un examen psychologique peut en outre aider à évaluer correctement le risque que représente un auteur pour la société. Comme l'indique également l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes, l'obligation de prendre un avis n'implique toutefois pas nécessairement que tout délinquant sexuel devra obligatoirement être guidé ou traité ou qu'aucune différenciation ne sera possible.

Nabil BOUKILI (PVBA-PTB)

Nr. 146 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 74

In het voorgestelde artikel 417/64 wordt het enkele lid vervangen als volgt:

“Indien de beklaagde wordt vervolgd voor een in dit hoofdstuk bedoeld misdrijf, moet het openbaar ministerie of de rechter bij wie de zaak aanhangig werd gemaakt, met het oog op het opleggen van de meest geschikte straf, het met redenen omkleed advies inwinnen van een dienst gespecialiseerd in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten.”

VERANTWOORDING

Het idee om de inwinning van een advies door de gespecialiseerde diensten verplicht te maken komt op voorstel van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. Het psychologisch onderzoek is van essentieel belang in het gerechtelijk onderzoek inzake de dader. Bij veel daders komen hun daden niet uit het niets. Ze hebben meestal een voorgeschiedenis van misogynie denkbeelden of van andere seksuele misdrijven. Psychologisch onderzoek helpt verder het risico van de dader ten opzichte van de samenleving correct in te schatten. Zoals ook door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen wordt opgemerkt, houdt het verplicht inwinnen van een advies echter niet noodzakelijk in dat elke seksuele delinquent verplicht behandeld of begeleid moet worden, of dat er geen enkele differentiatie mogelijk is.

N° 147 DE MME MATZ

Art. 21

Dans l'article 417/19 proposé, apporter les modifications suivantes:

1° remplacer l'intitulé par ce qui suit:

"L'inceste à l'égard d'une personne majeure";

2° dans l'alinéa 1er, remplacer les mots "actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consentis" **par les mots** *"inceste à l'égard d'une personne majeure";*

3° dans l'alinéa 2, remplacer les mots "actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consentis" **par les mots** *"L'inceste à l'égard d'une personne majeure";*

4° compléter l'article par un alinéa 4, rédigé comme suit:

"Par parent, on entend également l'adoptant, l'adopté et les parents de l'adopté".

JUSTIFICATION

L'inceste ne se pratique pas uniquement à l'égard de personnes mineures car des personnes majeures peuvent être victimes de ce type de faits injustifiables. En effet, même si, la plupart du temps les faits d'inceste commencent à la minorité, ils peuvent non seulement se poursuivre après la majorité mais peuvent également débuter après celle-ci avec une emprise importante de l'auteur des faits.

Il y a lieu également de qualifier ces faits d'inceste tout en adaptant les peines.

Vanessa MATZ (Les Engagés)

Nr. 147 VAN MEVROUW MATZ

Art. 21

In het voorgestelde artikel 417/19 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° het opschrift vervangen als volgt:

"Incest jegens een meerderjarige";

2° in het eerste lid de woorden "niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen worden" **vervangen door de woorden** *"incest jegens een meerderjarige wordt";*

3° in het tweede lid de woorden "Niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen worden" **vervangen door de woorden** *"Incest jegens een meerderjarige wordt";*

4° het artikel aanvullen met een vierde lid, luidende:

"Onder bloedverwant worden ook de adoptant, de geadopteerde en de bloedverwanten van de geadopteerde verstaan.".

VERANTWOORDING

Incest wordt niet alleen jegens minderjarigen gepleegd; ook meerderjarigen kunnen het slachtoffer zijn van dergelijke niet te rechtvaardigen feiten. Hoewel incest doorgaans aanvangt wanneer het slachtoffer minderjarig is, kunnen de handelingen voortduren nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden. Daarnaast kan incest ook aanvangen wanneer het slachtoffer al meerderjarig is maar sterk in de greep van de dader verkeert.

Ook die incest moet als dusdanig worden gekwalificeerd, met aanpassing van de straffen.

N° 148 DE MME MATZ

Art. 75 à 83

Supprimer le chapitre 2, comportant les articles 75 à 83.

JUSTIFICATION

Le chapitre 2 du projet de loi, intitulé “La prostitution d’un majeur” doit être supprimé du projet car le texte incomplet et non abouti risque de créer des effets complètement indésirables néfastes à la protection des personnes prostituées alors qu’il poursuit cet objectif.

La définition du proxénétisme dans le projet de loi est nettement plus restreinte que celle du Code pénal actuel. Le projet de loi poursuit la dépenalisation de l’infraction de proxénétisme et prive de protection juridique les femmes et les filles victimes d’exploitation sexuelle et de traite des êtres humains. Ces dispositions sont contraires au droit international des droits humains et cela pourrait avoir de lourdes conséquences pour les victimes d’exploitation sexuelle.

Le proxénétisme doit être défini de la même manière qu’il est défini dans la Convention des Nations Unies du 2 décembre 1949 pour la répression de la traite des êtres humains et de l’exploitation de la prostitution d’autrui. Cette convention a été ratifiée par la Belgique.

“Ces conventions interdisent explicitement d’ “embaucher en vue de la prostitution une autre personne, même consentante” et d’ “exploiter la prostitution d’une autre personne, même consentante.”¹

Sur le terrain, on constate que les femmes sont, d’une manière ou d’une autre, face à une situation de non-choix: une situation de précarité, de violence, de menaces; un vécu tellement grave ou un traumatisme ineffaçable; un manque d’estime de soi tellement fort, qu’elles sont coincées dans ce qui leur arrive.²

Nous proposons que ce chapitre soit supprimé dans l’attente d’un travail en profondeur prenant en compte toutes

¹ Note déposée par l’association “Isala” du 26 octobre 2021 lors de son audition en commission de la Justice .

² *Idem.*

Nr. 148 VAN MEVROUW MATZ

Art. 75 tot 83

Het ontworpen hoofdstuk 2, dat de artikelen 75 tot 83 omvat, weglaten.

VERANTWOORDING

Hoofdstuk 2 van het wetsontwerp, “Prostitutie van een meerderjarige”, moet uit het wetsontwerp worden gelicht omdat deze onvolledige en onvoltooide tekst volstrekt nadelige effecten dreigt te hebben, met alle gevolgen van dien voor de bescherming van de personen die zich prostitueren, terwijl net hun bescherming wordt beoogd.

De definitie van het begrip “pooierschap” in het wetsontwerp is veel beperkter dan die in het vigerende Strafwetboek. Het wetsontwerp beoogt het misdrijf van pooierschap uit het strafrecht te halen en onttrekt rechtsbescherming aan de vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting en van mensenhandel. Deze bepalingen zijn in strijd met het internationaal recht inzake mensenrechten, wat voor de slachtoffers van seksuele uitbuiting ernstige gevolgen kan hebben.

Pooierschap moet op dezelfde manier worden gedefinieerd als in het Verdrag van de Verenigde Naties van 2 december 1949 tot bestrijding van de mensenhandel en van de exploitatie van de prostitutie van anderen. Dat Verdrag is door België geratificeerd.

Die verdragen verbieden uitdrukkelijk om een ander persoon, zelfs met diens toestemming, aan te werven met het oog op het plegen van prostitutie, alsook om de prostitutie van een ander persoon, zelfs met diens toestemming, te exploiteren.¹

In het veld wordt vastgesteld dat de betrokken vrouwen zich op de een of andere manier in een situatie bevinden waarin zij geen keuze hebben: een precaire of gewelddadige situatie, bedreigingen, een ervaring die diepe sporen nalaat of een onuitwisbaar trauma, dan wel een dermate laag zelfbeeld dat zij geen kant op kunnen.²

Dit amendement beoogt dit hoofdstuk weg te laten in afwachting van een diepgaandere analyse waarbij alle gevolgen

¹ Nota van de vereniging Isala, op 26 oktober 2021 ingediend tijdens de hoorzitting in de commissie voor Justitie.

² *Idem.*

les conséquences des dispositions prises et l'avis des associations mais aussi des enquêteurs, magistrats traitant ce type de dossiers.

De plus, les moyens de la police et de la justice sont tels que les poursuites et enquêtes ne pourront se réaliser et qu'un risque important existe que la police, la Justice, et les autorités communales soient dépassés par des phénomènes massifs de réseaux de traite des êtres humains.

Vanessa MATZ (Les Engagés)

van de in uitzicht gestelde bepalingen in aanmerking worden genomen, evenals het standpunt van niet alleen de verenigingen, maar ook de speurders en de magistraten die dit soort van dossiers afhandelen.

Bovendien staan de politie en het gerecht er qua middelen zo bekaaid voor dat vervolgingen en onderzoeken onmogelijk worden en dat de wijdverbreide mensenhandelnetwerken de politie, het gerecht en de gemeenten boven het hoofd dreigen

N° 149 DE MME ROHONYI

Art. 6

Dans le paragraphe 2 proposé, apporter les modifications suivantes:

1° à l'alinéa 2 du paragraphe 2 de l'article 417/6, remplacer le mot "trois" par le mot "cinq";

2° supprimer l'alinéa 2.

JUSTIFICATION

La plupart des experts auditionnés en Commission, comme le Conseil des Femmes Francophones de Belgique, le Centre d'Action Laïque, Child Focus, ou encore les membres de la Commission de réforme du droit pénal, plaident pour l'instauration d'une différence d'âge plus large, à savoir de 5 ans.

La différence d'âge de trois ans pose d'ailleurs un problème pratique assez important dans le texte en l'état.

Le premier alinéa de l'Article 417/6, § 2, du texte adopté en Commission prévoit en effet la règle de la différence d'âge de maximum 3 ans. Le second alinéa permet une exception pour faire augmenter cette différence d'âge à un peu plus de 3 ans, par exemple lorsqu'il y a une relation entre un jeune de 14 ans et un jeune de 17 ans et demi.

Si on imagine une relation qui commence entre un jeune de 14 ans et un jeune de 17 ans et demi, celle-ci sera légale sauf que lorsque l'un aura 15 ans et l'autre 18 ans et demi, cette même relation deviendra illégale.

Le présent amendement vise donc à supprimer le second alinéa du § 2, de l'article 417/6 et de faire passer la différence d'âge de 3 à 5 ans.

Sophie ROHONYI (DéFI)

Nr. 149 VAN MEVROUW ROHONYI

Art. 6

In de voorgestelde § 2 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in artikel 417/6, § 2, tweede lid, het woord "drie" vervangen door het woord "vijf";

2° het tweede lid weglaten.

VERANTWOORDING

De meeste deskundigen die in de commissie werden gehoord, zoals die van de *Conseil des Femmes Francophones de Belgique*, het *Centre d'Action Laïque*, Child Focus en de Commissie voor de hervorming van het strafrecht, pleiten voor een ruimer leeftijdsverschil, meer bepaald van vijf jaar.

In de huidige versie van het wetsontwerp brengt het leeftijdsverschil van drie jaar overigens een niet te onderschatten praktisch probleem met zich.

Het eerste lid van het in de commissie aangenomen artikel 417/6, § 2, voorziet immers in de regel van een leeftijdsverschil van maximum drie jaar. Het tweede lid maakt een uitzondering mogelijk, waarbij dat leeftijdsverschil iets meer dan drie jaar zou mogen bedragen, bijvoorbeeld bij een relatie tussen een jongere van veertien jaar en een jongere van zeventien jaar en een half.

Een relatie die aanvangt wanneer de ene jongere veertien en de andere zeventien en een half jaar oud is, zou dus legaal zijn, maar zou illegaal worden wanneer de ene jongere de leeftijd van vijftien jaar bereikt en de andere die van achttien en een half jaar.

Dit amendement strekt er derhalve toe artikel 417/6, § 2, tweede lid, weg te laten en het leeftijdsverschil op te trekken van drie naar vijf jaar.

N° 150 DE MME ROHONYI

Art. 10

Compléter l’alinéa premier proposé par la phrase suivante:

“Le non-consentement est présumé dès lors que ces contenus impliquent des violences sexuelles.”

JUSTIFICATION

Cet amendement ajoute une présomption de non-consentement dès lors que le contenu diffusé montre des actes constituant des violences sexuelles reprises comme telles dans le présent Code pénal.

Sophie ROHONYI (DéFI)

Nr. 150 VAN MEVROUW ROHONYI

Art. 10

Het voorgestelde eerste lid aanvullen met de volgende zin:

“Er is een vermoeden van niet-toestemming wanneer die inhoud seksueel geweld bevat.”

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe een vermoeden van niet-toestemming toe te voegen wanneer de verspreide inhoud daden van seksueel geweld bevat zoals bedoeld in het Strafwetboek.

N° 151 DE MME ROHONYI

Art. 20

Remplacer l'article proposé par ce qui suit:*"Art. 417/18. L'inceste*

"§ 1er. On entend par l'inceste les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'une personne par un parent ou allié ascendant en ligne directe, par un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées. Un mineur ne peut jamais consentir à une relation incestueuse.

§ 2. Lorsqu'il implique un mineur, l'inceste est puni comme suit:

— l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie de la réclusion de quinze ans à vingt ans;

— le voyeurisme est puni de la réclusion de dix ans à quinze ans;

— la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie de la réclusion de quinze ans à vingt ans;

— la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie de la réclusion de quinze ans à vingt ans et d'une amende de deux cents euros à dix mille euros;

— le viol est puni de la réclusion de vingt ans à trente ans.

Par parent, on entend également l'adoptant, l'adopté et les parents de l'adoptant.

§ 3. Lorsqu'il implique un majeur, l'inceste est puni comme suit:

Nr. 151 VAN MEVROUW ROHONYI

Art. 20

Het voorgestelde artikel vervangen als volgt:*"Art. 417/18. Incest*

"§ 1. Onder incest wordt begrepen de zonder toestemming gepleegde seksuele handelingen ten nadele van een minderjarige door een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande lijn, door een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad of door iedere andere persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen. Een minderjarige kan nooit toestemming geven voor een incestrelatie.

§ 2. Incest met een minderjarige wordt als volgt bestraft:

— aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar;

— voyeurisme wordt bestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar;

— niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar;

— niet-consensuele verspreiding met kwaadwillig opzet of uit winstbejag van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar en met een geldboete van tweehonderd euro tot tienduizend euro;

— verkrachting wordt bestraft met opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar.

Onder bloedverwant worden ook de adoptant, de geadopteerde en de bloedverwanten van de geadopteerde begrepen.

§ 3. Incest met een meerderjarige wordt als volgt bestraft:

— *l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie de la réclusion de dix ans à quinze ans;*

— *le voyeurisme est puni de la réclusion de cinq ans à dix ans;*

— *la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie de la réclusion de dix ans à quinze ans;*

— *la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie de la réclusion de dix ans à quinze ans et d'une amende de deux cents euros à dix mille euros;*

— *le viol est puni de la réclusion de quinze ans à vingt ans.*

On entend par partenaire la personne avec laquelle la victime est mariée ou entretient une relation affective et physique intime durable, ainsi que la personne avec laquelle la victime a été mariée ou a entretenu une relation affective et physique intime durable si les faits incriminés ont un lien avec ce mariage dissous ou cette relation terminée.”.

JUSTIFICATION

Dans le projet en l'état, l'incrimination d'inceste ne concerne que les mineurs. Une fois majeur, on parlera "d'actes intrafamiliaux non consensuels."

Il est pourtant nécessaire de conserver la qualification d'inceste pour les relations intrafamiliales entre majeurs, tout en conservant la possibilité de pouvoir consentir à ce type de relation.

Quant aux mineurs, il est précisé, conformément au projet de Code, qu'un mineur ne peut jamais consentir à une relation incestueuse.

Sophie ROHONYI (DéFI)

— *aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar;*

— *voyeurisme wordt bestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar;*

— *niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar;*

— *niet-consensuele verspreiding met kwaadwillig opzet of uit winstbejag van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar en met een geldboete van tweehonderd euro tot tienduizend euro;*

— *verkrachting wordt bestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar.*

Onder partner wordt begrepen de persoon met wie de dader is gehuwd of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft, alsook de persoon met wie de dader gehuwd is geweest of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft gehad indien de strafbare feiten enigszins verband houden met dit ontbonden huwelijk of met de beëindigde relatie.”.

VERANTWOORDING

In het voorliggende wetsontwerp betreft de strafbaarstelling van incest alleen incest met minderjarigen. Wanneer de feiten meerderjarigen betreffen, zou sprake zijn van "niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen".

Het is echter noodzakelijk dat intrafamiliale relaties tussen meerderjarigen als incest kunnen worden gekwalificeerd, maar wel met behoud van de mogelijkheid om toestemming te geven voor een dergelijke relatie.

Wat de minderjarigen betreft, wordt in overeenstemming met het op stapel staande wetboek verduidelijkt dat een minderjarige nooit toestemming kan verlenen voor een incestrelatie.

N° 152 DE MME **ROHONYI**

Art. 21

Supprimer l'article

JUSTIFICATION

Voir justification de l'amendement précédent. Le texte de cet article est intégré dans l'article 417/18.

Sophie ROHONYI (DéFI)

Nr. 152 VAN MEVROUW **ROHONYI**

Art. 21

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van het vorige amendement. De tekst van dit artikel wordt in artikel 417/18 opgenomen.

N° 153 DE MME ROHONYI

Art. 74

Dans l'article proposé, remplacer le mot "peut" par le mot "doit".

JUSTIFICATION

Cet amendement réinstaure l'obligation de requérir un avis motivé d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement des délinquants sexuels pour le ministère public ou le juge saisi d'une infraction en matière de mœurs, tel que le préconisent le Centre d'Appui bruxellois et le Conseil Supérieur de la Justice.

Actuellement, cet avis est obligatoire, mais ce projet de loi tend à le rendre facultatif.

Le ministre justifie le nouveau caractère facultatif de cet avis en pointant le fait que certains délits à caractère sexuel ne sont pas nécessairement le signe d'une problématique sexuelle qu'il faut traiter. Cela présuppose que le magistrat, le ministère public, le juge d'instruction ou le juge du fond, est apte à déterminer lui-même si les faits dont il est saisi sont ou non le signe d'une problématique sexuelle.

Or, la question est de savoir sur quelle expertise le magistrat tirera une telle aptitude. Le ministre prévoit une formation spécialisée de la police, de la magistrature et du barreau, mais il s'agit là d'un souhait et non d'une réalité. Ces formations ne pourront en aucun cas compenser l'expertise reconnue des centres de traitement et centres d'appui composés de psychologues spécialisés et expérimentés en psychologie légale et en sexologie.

Il convient donc de conserver le caractère obligatoire de cet avis, tout en veillant à pérenniser le financement des centres chargés de rendre ces rapports, ainsi que le recrutement d'experts psychiatres.

Sophie ROHONYI (DéFI)

Nr. 153 VAN MEVROUW ROHONYI

Art. 74

In het voorgestelde artikel het woord "kan" vervangen door het woord "moet".

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de herinvoering van de verplichting waarbij het openbaar ministerie of de rechter bij wie de zedenzaak aanhangig werd gemaakt, een met redenen omkleed advies van een dienst gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten moet inwinnen; dat verplicht inwinnen van het advies wordt door het *Centre d'Appui bruxellois* en de Hoge Raad voor de Justitie aanbevolen.

Dat advies is thans verplicht, maar het wetsontwerp strekt ertoe het facultatief te maken.

De minister verantwoordt het nieuwe, facultatieve karakter van dit advies met het argument dat bepaalde misdrijven van seksuele aard niet noodzakelijk wijzen op een seksuele problematiek die behandeling vergt. Dat veronderstelt dat de magistraat, het openbaar ministerie, de onderzoeksrechter of de rechter ten gronde zelf in staat is om uit te maken of de bij hem aanhangig gemaakte feiten al dan niet op een seksuele problematiek wijzen.

De vraag rijst evenwel welke expertise de magistraat daartoe in staat zou stellen. De minister voorziet in een gespecialiseerde opleiding voor de politie, de magistratuur en de balie, maar tussen wens en werkelijkheid ligt een groot verschil. Die opleidingen zullen in geen geval kunnen opwegen tegen de erkende expertise van de behandelcentra en van de steuncentra, waar gespecialiseerde psychologen met ruime ervaring in de forensische psychologie en in de seksuologie werken.

Het inwinnen van het advies moet dus verplicht blijven. Bovendien moeten de financiering van de centra die belast zijn met het uitbrengen van die verslagen en de indienstneming van psychiatrische deskundigen worden bestendigd.